

TEK KULLANIMLIK PLASTİKLERE İLİŞKİN YÖNETMELİK
BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğın amacı; belirlenen tek kullanımlık plastik ürünlerin sıfır atık vizyonu kapsamında çevreye olan olumsuz etkilerini önlemek, azaltmak, ayrıca yenilikçi ve sürdürülebilir iş modelleri, ürünler ve malzemelerle döngüsel ekonomiye geçişe katkıda bulunmaktır.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik; okso-bozunur plastik ürünler ile aşağıda belirtilen tek kullanımlık plastik ürünleri kapsar:

- a) Kapakları dahil içecek bardakları,
- b) Kapakları dahil içecek şişeleri ve içecek kapları,
- c) Kapaklı veya kapaksız gıda kapları,
- ç) Tabaklar,
- d) Pipetler,
- e) Çatal, bıçak, kaşık, yemek çubuğı,
- f) İçecek karıştırıcıları,
- g) Genleştirilmiş polistirenden (EPS) yapılmış kapaklı veya kapaksız gıda kapları ile kapakları dahil içecek kapları ve içecek bardakları,
- ğ) Pamuklu çubuklar,
- h) Hijyenik pedler, tamponlar ve tampon aplikatörleri,
- ı) Islak mendiller ve ıslak yüzey temizleme havluları,
- i) Balonlara takılacak ve balonları destekleyecek çubuklar ve bu çubukların mekanizmaları
- j) Filtreli tütün ürünleri ve tütün ürünleriyle birlikte kullanılmak üzere pazarlanan filtreler,
- k) Kargo poşetleri.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 3 üncü, 8 inci, 11 inci ve 12 nci maddeleri, 5/3/2020 tarihli ve 7223 sayılı Ürün Güvenliğı ve Teknik Düzenlemeler Kanununun 4 üncü maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci ve 103 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Ambalaj: 26/6/2021 tarihli ve 31523 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğının 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan ürünleri,
- b) Atık: 2/4/2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Atık Yönetimi Yönetmeliğının 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan madde veya materyali,
- c) Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değışikliği Bakanlığıını,

ç) Biyobozunur plastik: Fiziksel ve biyolojik olarak parçalanabilen, sonunda karbondioksit (CO₂), biyokütle ve suya ayrılan ve Avrupa ambalaj standartlarına uygun olarak kompostlama ve anaerobik çürütme yoluyla geri kazanılabilen plastikleri,

d) İşaretleme: Ürün ve etiketlerinin üzerinde istenen sembol, işaret ve diğer bilgilere yer verilmesini,

e) Okso-bozunur plastik: Oksidasyon yoluyla plastik malzemenin mikro parçacıklara ayrılmasına veya kimyasal olarak ayrışmasına neden olan katkı maddeleri içeren plastik malzemeleri,

f) Piyasaya arz: Bir ürünün piyasada ilk kez bulundurulmasını,

g) Piyasada bulundurma: Bir ürünün, ticari bir faaliyet yoluyla, bedelli veya bedelsiz olarak, dağıtım, tüketim veya kullanım için piyasaya sağlanmasını,

ğ) Plastik: Kimyasal olarak değiştirilmemiş doğal polimerler hariç olmak üzere, 23/6/2017 tarihli ve 30105 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmeliğin (hh) bendinde tanımlandığı şekilde bir polimerden oluşan, bünyesine katkı maddeleri veya diğer maddeler ilave edilebilen ve nihai ürünlerin ana yapısal bileşeni olarak işlev görebilen malzemeyi,

h) Tek kullanımlık plastik ürün: Tamamen veya kısmen plastikten üretilmiş ve kullanım ömrü boyunca, yeniden doldurulmak üzere üreticiye iade edilerek veya tasarlandığı amaçla yeniden kullanılarak birden fazla sefer veya dönüşüm gerçekleştirmek üzere tasarlanmamış, üretilmemiş veya piyasaya arz edilmemiş ürünü,

ı) Uyumlaştırılmış standart: Avrupa Birliği mevzuatının uygulanabilmesi için Avrupa Komisyonunun talebi üzerine kabul edilen standardı,

i) Üretici: 27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamındaki mesafeli sözleşmeler ile yapılan satışlar da dâhil olmak üzere, satış yöntemine bağlı olmaksızın;

1) Türkiye sınırları içerisinde yerleşik bulunan ve tek kullanımlık plastik ürünleri, doldurulmuş tek kullanımlık plastik ürünleri profesyonel olarak imal eden, dolduran, satan veya ithal eden ve bunları piyasaya arz eden gerçek veya tüzel kişiyi,

2) Türkiye dışında yerleşik olan, tek kullanımlık plastik ürünleri, doldurulmuş tek kullanımlık plastik ürünleri Türkiye’de hanelere doğrudan veya haneler dışındaki kullanıcılara profesyonel olarak satan gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel İlke ve Esaslar

Piyasaya Arz Yasağı

Madde 5– (1) 1/9/2026 tarihinden itibaren, okso-bozunur plastik ürünler ile aşağıda listelenen tek kullanımlık plastik ürünler piyasaya arz edilemez:

- a) Çatal, bıçak, kaşık, yemek çubuğu,
- b) Tabaklar,
- c) Genleştirilmiş polistirenden (EPS) yapılmış kapaklı veya kapaksız gıda kapları ile kapakları dahil içecek kapları ve içecek bardakları,
- ç) Tamamen plastikten mamul içecek bardakları,
- d) İçecek karıştırıcıları,
- e) Endüstriyel olarak önceden doldurulmuş gıdaları içeren kaplar hariç olmak üzere,
 - 1) Tüketicilere boş olarak verilen,

2) Otel, restoran, kafe ve benzeri yerlerde gıdaların tüketimi için kullanılan,
3) Paket servis kapsamında hemen tüketime yönelik olan gıdaları içeren,
tamamen plastikten mamul gıda kapları.

f) 2/6/2021 tarihli ve 31499 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tıbbi Cihaz Yönetmeliği kapsamına girmeyen pamuklu çubuklar ve pipetler,

g) Tüketicilere dağıtılmayan endüstriyel veya diğer profesyonel kullanım ve uygulamalar için üretilen balonlara takılan çubuklar hariç olmak üzere balonlara takılacak ve balonları destekleyecek çubuklar ve bu çubukların mekanizmaları,

(2) Birinci fıkrada belirtilen tek kullanımlık plastik ürünlerden biyobozunur, kompostlanabilir ve geri dönüştürülmüş plastikten imal edilenler de yasaklamaya tabidir.

Tüketimin Azaltılması

Madde 6 – (1) Aşağıda belirlenen tek kullanımlık plastik ürünlerin tüketiminin sürdürülebilir ve kalıcı şekilde azaltılması esastır:

a) Kısmen plastikten mamul içecek bardakları; plastik film içeren kapaklı veya kapaksız içecek bardakları,

b) Kısmen plastikten mamul gıda kapları; plastik film içeren kapaklı veya kapaksız gıda kapları; otel, kafe ve restoran gibi yerlerde gıdaların muhafazası ve sunumu için kullanılan gıda kapları,

c) Ebat ve ağırlıktan bağımsız kargo poşetleri

ç) Islak mendiller ve ıslak yüzey temizleme havluları,

(2) Birinci fıkrada belirtilen tek kullanımlık plastik ürünlerin tüketiminin azalmasının sağlanması amacıyla;

a) Otel, kafe ve restoran gibi yerlerde yeniden kullanılabilir (çok kullanımlık) bardak ve gıda kabı seçeneğinin müşterilerine öncelikli sunulması, paket servisler dışında çok kullanımlık bardak ve gıda kabı kullanımına öncelik verilmesi, yanlarında getirdikleri çok kullanımlık bardak/termos ile içeceklerini almak isteyen müşterilerin taleplerinin karşılanması, bu uygulamayı teşvik edici düzenlemelerde bulunulması, ıslak mendillerin sadece müşteriler tarafından talep edilmesi halinde verilmesi, söz konusu uygulamaların tüketicilere duyurulması ve uygulamanın işletilmesine ilişkin uygun sistemin kurulması esastır.

b) Kargo şirketleri tarafından tüketici ve ürün için gerekli güvenlik ve sağlık düzeyini sağlamaya yeterli olandan fazla hacim ve ağırlıkta kargo poşeti kullanılmaması, paketlemede kullanılan malzemelerin yeniden kullanıma ve/veya geri dönüşüme uygun olması, plastik kullanımının azaltılmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınması esastır.

Ürün Gereklilikleri

Madde 7 – (1) 1/1/2027 tarihinden itibaren, üç litreye kadar kapasiteli, sıvıların sunumu veya muhafazası amacıyla kullanılan ve plastik kapakları olan tek kullanımlık plastik içecek kapları, ürünlerin amaçlanan kullanım aşaması boyunca kapakların kaplara takılı kalması koşuluyla piyasaya arz edilir. Bu ürünlere içecek şişeleri ve kompozit içecek ambalajları dahildir ancak aşağıda belirtilenler dahil değildir:

a) Plastik kapaklı cam veya metal içecek kapları,

b) 28/1/2023 tarihli ve 32087 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Tıbbi Amaçlı Gıdalar Ruhsatlandırma Yönetmeliğinde tanımlanan ve sıvı formda olan özel tıbbi amaçlı gıdalar için tasarlanan ve kullanılan içecek kapları.

(2) Plastik contaya sahip metal kapaklar birinci fıkra hükmünden muaftır.

(3) Avrupa Birliği Resmî Gazetesi'nde referansları yayımlanmış olan uyumlaştırılmış standartlara veya bunların ilgili bölümlerine uygun ürünlerin birinci fıkrada belirlenen gerekliliğe uygun olduğu varsayılır.

İşaretleme Gereklilikleri

Madde 8 – (1) 1/1/2027 tarihinden itibaren üreticiler, aşağıdaki belirtilen ve piyasaya arz edilen tek kullanımlık plastik ürünlerin kendisinin veya ambalajının üzerinde bu maddede tanımlanan işaretleme gerekliliklerini sağlamakla yükümlüdür:

- a) Filtreli tütün ürünleri ve tütün ürünleriyle birlikte kullanılmak üzere pazarlanan filtreler,
- b) Islak mendiller ve ıslak yüzey temizleme havluları,
- c) Hijyenik pedler, tamponlar ve tampon aplikatörleri,
- ç) İçecek bardakları,

2) Üreticiler, birinci fıkrada belirtilen tek kullanımlık plastik ürünlerin kendisinin veya ambalajının üzerinde;

a) Atık hiyerarşisine uygun olarak, ürün için uygun atık yönetimi seçenekleri veya bu ürün için kaçınılması gereken atık bertaraf yöntemleri,

b) Ürünün plastik içerdiği ve ürünün çevreye gelişigüzel atılması veya diğer uygunsuz atık bertaraf yöntemlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkileri,

konusunda tüketicuyu bilgilendiren açık, görünür ve silinmez olacak şekilde EK-1'e uygun işaretleme taşımasını sağlamakla yükümlüdür.

(2) Birinci fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde listelenen tek kullanımlık plastik ürünlerin işaretleme, bu ürünlerin satış ve grup ambalajları üzerinde yer alır. Satış noktasında birden fazla satış birimi gruplandırılmışsa, her satış biriminin ambalajında bir işaret bulunur. Yüzey alanı 10 cm²'den az olan ambalajlar için işaretleme zorunlu değildir.

(3) Birinci fıkranın (ç) bendinde belirtilen tek kullanımlık plastik ürünlerin işaretleme ürünün üzerinde yer alır ve mevcutta yapılan sektörel gönüllü uygulamalar ile tüketicileri yanıltıcı bilgilerin önlenmesine özen gösterilir.

(4) Bu maddede belirtilen işaretleme, EK-1'e uygun şekilde yapılır.

Tüketici Farkındalığı

Madde 9 – (1) Aşağıda belirtilen ürünlerin gelişigüzel çevreye atılması ve mevzuata aykırı bertaraf yöntemlerinin çevre ve doğal kaynaklar üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla, atık önleme tedbirleri ile mevcut yeniden kullanım ve atık yönetimi seçenekleri konusunda tüketicilerin farkındalığının artırılmasına ve sürdürülebilir tüketim alışkanlıklarının teşvik edilmesine yönelik sıfır atık uygulamaları kapsamındaki gerekli tedbirler Bakanlık koordinasyonunda üreticiler tarafından yerine getirilir:

a) Aşağıdaki özelliklere sahip gıdaları içeren kapaklı veya kapaksız kutu gibi gıda kapları;

- 1) Yerinde tüketim veya paket servis kapsamında hemen tüketime yönelik olan,
- 2) Tüketiciler tarafından genellikle kap içerisinden doğrudan tüketilen,
- 3) Pişirme, kaynatma, ısıtma veya benzeri herhangi bir ilave hazırlık işlemine gerek olmaksızın tüketime hazır bulunan gıdalar.

Bu bentte belirtilenlere, fast-food veya derhal tüketime hazır gıdalar için kullanılan gıda kapları dâhildir,

b) Başka bir hazırlık gerektirmeden paket veya sargıdan hemen tüketilmeye yönelik gıda içeren esnek malzemeden yapılmış paketler ve sargılar,

- c) Plastik kapaklı cam veya metal içecek kapları hariç olmak üzere, kapakları dahil üç litreye kadar kapasiteli içecek şişeleri ve kompozit içecek ambalajları gibi sıvıların saklanması için kullanılan kaplar,
- ç) Kapakları dahil olmak üzere içecek bardakları,
- d) Filtreli tütün ürünleri ve tütün ürünleri ile birlikte kullanılmak üzere pazarlanan filtreler,
- e) Islak mendiller ve ıslak yüzey temizleme havluları,
- f) Tüketicilere dağıtılmayan endüstriyel veya diğer profesyonel kullanım ve uygulamalar için üretilen balonlar hariç olmak üzere balonlar,
- g) Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendinde tanımlanan hafif plastik taşıma torbaları,
- ğ) Hijyenik pedler, tamponlar ve tampon aplikatörleri.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Piyasa Gözetimi ve Denetimi

MADDE 10-(1) Bu Yönetmelik kapsamında yer alan ürünlerin piyasa gözetimi ve denetimi, 10/7/2021 tarihli ve 31357 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Çerçeve Yönetmelik hükümleri doğrultusunda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı tarafından gerçekleştirilir.

Tek kullanımlık plastik ürünlere ilişkin teknik özellikler ve kılavuzlar

MADDE 11-(1) Yönetmeliğin amaçları bakımından tek kullanımlık plastik ürün olarak kabul edilecek hususlara ve açıklayıcı örneklere ilişkin Avrupa Birliği Komisyonu tarafından yayımlanan kılavuzlar esas alınır. Söz konusu kılavuzlar İngilizce ve Türkçe olarak Bakanlık internet sitesinde yayımlanır.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum

MADDE 12- (1) Bu Yönetmelik, Belirli Plastik Ürünlerin Çevre Üzerindeki Etkisinin Azaltılması Hakkında 2019/904/AB sayılı ve 5/6/2019 tarihli Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

İdari yaptırım

MADDE 13- (1) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında, 2872 sayılı Kanun ve 7223 sayılı Kanun ile ilgili diğer mevzuat hükümlerinde öngörülen idari yaptırımlar uygulanır. Bu kapsamda gerçekleştirilecek idari yaptırımlar ilgili mevzuatında öngörülen idarelerce tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı yürütür.

Bölüm A – Filtreli Tütün Ürünleri ve Filtreler İçin İşaretleme

Ambalaj yüzey alanı $\geq 10 \text{ cm}^2$ olmak üzere filtreli tütün ürünlerinin paketleri ve tütünle birlikte kullanılmak üzere satılan filtre ambalajlarına uygulanmak üzere aşağıdaki görsel belirtilen kurallara göre kullanılacaktır.

1) İşaretlemenin Konumu

a) Filtreli tütün ürünlerinde:

- Markalama yatay olarak paket arka yüzüne ve dış ambalaja yapılır.
- Yeterli alan yoksa, ambalajın dikey yüzeyine 90° döndürülerek konabilir.
- İşaretleme, sağlık uyarılarını örtmemeli veya engellememelidir.

b) Tütünle birlikte satılan filtrelerde:

- Ön veya üst yüzeyde yatay olarak yerleştirilir;
- Gerekirse iki yüzeye bölünebilir veya dikey yerleştirilebilir.
- İşaretleme parçaları ayrılamaz.

2) İşaretleme Boyutu

- Tasarım: iki eşit kırmızı + mavi kutu ve altında siyah kutu.
- Metin: "PLASTİK İÇEREN FİLTRE".
- Yüzey $< 65 \text{ cm}^2$ ise minimum: $1,4 \text{ cm} \times 2,8 \text{ cm}$;
- Aksi halde $\geq \%6$ yüzey kaplama;
- Maksimum: $3 \text{ cm} \times 6 \text{ cm}$.

3) Tasarım Özellikleri

- Renk ve biçim bozulamaz, çözünürlük $\geq 300 \text{ dpi}$.
- Metin: Helvetica Bold, büyük harf, font $\geq 5 \text{ pt}$ ve $\leq 14 \text{ pt}$.
- Çeviri metinleri görünür şekilde konumlandırılır.

Bölüm B – Islak Mendiller ve Islak Yüzey Temizleme Havluları İçin İşaretleme

Tüm ambalaj alanı $\geq 10 \text{ cm}^2$ olmak üzere önceden ıslatılmış kişisel bakım ve evlerde kullanılan ıslak mendillerde uygulanmak üzere aşağıdaki görsel belirtilen kurallara göre kullanılacaktır.

1) İşaretleme Kuralları:

- Konum: ön veya üst yüzey (yatay, gerekirse 90° döndürülerek dikey),
- Boyut: iki renk kutusu + metin kutusu, 1:2 oranı, minimum $1,4 \times 2,8 \text{ cm}$ veya $\geq \%6$, maksimum $3 \times 6 \text{ cm}$,
- Tasarım: Helvetica Bold, tüm büyük harflerle "PLASTİK İÇEREN ÜRÜN", belirli renk kodu, çözünürlük $\geq 300 \text{ dpi}$.
- Çeviriler görünür şekilde yerleştirilir.

Bölüm C -Hijyenik Pedler, Tamponlar ve Tampon Aplikatörleri İçin İşaretleme

Tüm ambalaj yüzey alanı $\geq 10 \text{ cm}^2$ olan hijyenik ped, tampon ve tampon aplikatörlerine uygulanmak üzere aşağıdaki görsel belirtilen kurallara göre kullanılacaktır.

Tampon ve tampon aplikatörleri

Hijyenik ped

1) İşaretlemenin Konumu

- İşaretleme ambalajın dış ön veya üst yüzeyine yatay olarak yerleştirilir.
- Eğer minimum boyut yatay şekilde sığmıyorsa, işaretleme kısmı iki yüzeye (ön + üst veya ön + yan) bölünebilir.
- Yine mümkün değilse, işaretleme 90° döndürülerek dikey yerleştirilebilir.
- Kutular (renk blokları) birbirinden ayrılamaz.
- Ambalaj açıldığında işaretleme yırtılmamalı veya okunmaz hale gelmemelidir.

2) İşaretlemenin Boyutu

- İşaretleme: yan yana kırmızı ve mavi eşit kutular + altlarında siyah dikdörtgen kutu (metin bu kutuda).
- Yükseklik:Uzunluk oranı 1:2'dir.
- Eğer ambalaj yüzeyi $< 65 \text{ cm}^2$ ise, işaretleme minimum $1,4 \text{ cm} \times 2,8 \text{ cm}$ olmalıdır.
- Büyük yüzeylerde, işaretleme ilgili yüzey alanının %6'sını kaplamalıdır.
- En büyük boyut: $3 \text{ cm} \times 6 \text{ cm}$.

3) İşaretlemenin Tasarımı

- Tasarım değiştirilemez; renk ve şekil bozulamaz.
- Baskı çözünürlüğü en az 300 dpi olmalıdır.
- Metin: "PLASTİK İÇEREN ÜRÜN" (bütün büyük harf, Helvetica Bold font).
- Metnin font boyutu $\geq 5 \text{ pt}$ ve $\leq 14 \text{ pt}$.
- Çeviriler gerektiğinde ya işaret altında ya da siyah kutu içinde yer alır, görülebilir olmalıdır.
- Kullanılacak renk kodları sabittir:
 - Beyaz: C 0 M 0 Y 0 K 0
 - Siyah: C 0 M 0 Y 0 K 100
 - Kırmızı: C 0 M 90 Y 60 K 0
 - Mavi: C 60 M 0 Y 0 K 0

Bölüm Ç – Kısmen Plastik İçecek Bardakları İçin İşaretleme

a) Konum

- İşaretleme, yatay olarak dış yüzeye, içilebilir ağız bölgesinden uzak;
- Söz konusu değilse dikey yerleştirme yapılabilir.

b) Boyut

- İki renk kutusu + altında "PLASTİK İÇEREN ÜRÜN",
- Oran: 1:2,
- Hacim $< 500 \text{ ml}$ ise minimum $1,4 \times 2,8 \text{ cm}$,
- $\geq 500 \text{ ml}$ ise minimum $1,6 \times 3,2 \text{ cm}$.

c) Tasarım

- Çözünürlük $\geq 300 \text{ dpi}$;
- Metin: Helvetica Bold, büyük harf,
- Ek dil metinleri görünür şekilde yerleştirilir;
- Belirlenmiş renk kodları kullanılır.